

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

יב.

עין משפט
נר מצוה

שפיתת קדירה כשמניחין אותה אלל האור על גבי כירה קרי שפיתת לשון שפות הסיר (יחזקאל טז): ולא חשו חכמים. אע"פ שסמך איסור אלל היתר מאלל. הכא נמי אע"פ שזני העיר האסורין סמוכין לזני חוזה לה שאין להם עבודת כוכבים היום לא חשו: מאי לא חשו.

דלמא מהדר ישראל אפיה. וא"ת מאי שנא משאר איסורים דעלמא דשריא ביוזא ונכנס וי"ל דהא דשרינן בעלמא יוזא ונכנס היינו היכא דנתפס כנגזז אס מאלא ישראל ונבע ליה לדינא אלל הכא יכול למחוז הכף של נבלה בקדירה ויאמר להגיס את תבשילך נתכוונתי שלא יקדיח אי נמי הכא מיירי בתבשיל אכסנאי דלא מרתת מינייה ולרצא איכא למימר דשרי יוזא ונכנס אפי' תבשיל אכסנאי ומשום הכי לא מייתי רצא מבשר נבלה לדמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים דהתם עובד כוכבים מרתת דלמא חזי ליה ומבע ליה צדיקא: ושרי עובד כוכבים נביאה בקדיר.

פירש ר"י שדי צשר כחושה שלו ושקיל צשר שמינה כדי להרוח אלל צחוס כדי להכשיל את ישראל לא חיישין אפילו הולך למרחוק ורמיה מדלקמן דפרק שני (דף טז): גבי ההיא ארצא דמוריסא דלא חייש לתערוצת חמרא כיון דקיימא דמוריסא גלומא פי' צוחא וקיימא דחמרא צארבעה לומי פירוש צארבע זוזי ומחא עטמא צעקנין צלל יוס קדירות שלנו לשפוחותינו עבודת כוכבים ולא חיישין דלמא הטילה איסור צמוכו: דבוותה ה"ג לא חשו חכמים דמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים. פירש הקונטרס דנימא דמיס הללו שהוא לוקח מהן צשר זו של בני תוכה הן וכבר היו נקריס לעבודת כוכבים ואסורין מדאורייתא דכמי לא ידעך צידך מאומה משמע דלא ציי נמי אס הוה ידעינן צודאי שהם של עבודת כוכבים אסורין ושאינה הכא משום דלא חשו ולרצא אפי' למיחש חיישין ואסור וקשיא דלקמן דפ"ג (דף טז). ושם ד"ה מסתברא קאלמא דרבי יצני וקמיציעא להו דמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים אסורין או מותרין ומסיק רב נחמן דמותרין ומייתי רמיה ממתניתין עובד כוכבים שהיה נושה צו ישראל מנה ומכר עבודת כוכבים והציל לו המעות מותרים ושמה משום הכן קשיא פ"ה דמי עבודת כוכבים שנקריס היו לעבודת כוכבים ולא דמי דהיה דפ"ג דר"ל חליפי עבודת כוכבים וחליפי עבודת כוכבים אינם אסורים אלל כשהחליפם ישראל אלל כשהחליפם עובד כוכבים מותרין מיהו קשיא דאפי' הוה נקרינן לעבודת

רבינו חננאל

עטלוזה של עזה מה היא כלו עזה מותרת או אסורה אמר ליה לא הלכת לצור מייק ראות ישראל ועובד כוכבים ששפתו שתי קדירות ע"ג כירה אחת ואמרו חכמים כי עבודת ישראל מותרת ולא חשו לה כלום. מאי לא חשו לה משום דבר נביאה ולא אמרי דלמא אהדר אפיה ישראל ושרא ליה עובד כוכבים בשר נביאה בקדירה דכוותה הכא נמי לא חשו לה חכמים בדמים הנמצאים ביד בני עזה משום דמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים ולא אמרי דלמא כן עטלוזה היבטוה ליה ולמה דימה לו הדבר לצור שכן היו דירחם ישראל ועובד כוכבים והיו מבשלין יחדו. רב אמר לא חשו להן חכמים משום בישולי עובדי כוכבים דכוותה הכא לא חשו להן משום קדירותו כן כל אחד מקום שיש בו עבודת כוכבים הוא יום אידו: רבה בר עולא אמר לא חשו להם חכמים משום צינורא פי' שבא ניתוח צינורא מפי העובד כוכבים ונפילה בקדירה של ישראל דכוותה הכא נמי לא חשו להן חכמים משום עבודת כוכבים לא ישתה וישחא ויטלנו מפי שנראה כמשתחיה אינו נראה כמשתחיה מותר וכן אם נתפורו לו מעות בפני עבודת כוכבים לא ישחא ויטלנו מפי שנראה כמשתחיה לעבודת כוכבים ואם אינו נראה כמשתחיה מותר. מעיין המושך מים בפני עבודת כוכבים לא ישחא ויטלנו מפי שנראה כמשתחיה לעבודת כוכבים וכן פירצופות המקלחין מים בכרכין לא יניח פיו על פיהם וישתה מפני שנראה כמנשק לעבודת כוכבים. וצריכין דאי תנא קיין וכו' ופשוטה

הכא דכוותה: משום צשר נביאה. ואע"ג דאיכא למיחש לאיסור דאוריית' לא חשו לאחזוקי איסור בקדירות מן הספיקא: הכא נמי. לא חמיקין דמי עבודת כוכבים צדי עובדי כוכבים צחמוה לה דנימא אסור למכור להם צהמה (ט) דמיס הללו שהוא מקבל מהן מחמת צהמה זו דמי עבודת כוכבים הן שהצהמה היום לצורך בני תוכה היא ונקריס היום לעבודת כוכבים והוא איסור דאורייתא מלא ידעך צידך מאומה וגו' (דברים יג) וכ"ש היכא ידעינן דמשל חוזה לה הן דלספק איסורא דרצנן לא חיישין דנימא דלמא האי גברא שייך צמר בני תוכה והוה היום יוס אידו ועבר האי גברא ארצנן דאסרי לישראל לשאת ולתת עמם ציוס איד: רצא אמר. האי לא חשו לאו לצשר נביאה קאלמר דנילף מינה דכוותה דלא ניחוש לדמי עבודת כוכבים דהא לא דמי דהתם לית הגאה לעובד כוכבים דנישדי נביאה לקדירה (ט) דמיסתיפיה דאי חזי ליה ישראל תבע ליה צדינא אלל הכא מתכוין עובד כוכבים לעשות רלון צמיו אלל ה"ק לא חשו להם חכמים משום בישולי עובדי כוכבים דלמא סמיך ישראל (ט) לעובד כוכבים לצליה וקאחיל צשולי עובדי כוכבים דרצנן: וה"ג היכא דפשיטא דמיס הללו מתוך תיבתו לקחם וליכא למיחש לאיסורא דאורייתא לא חשו חכמים לספק איסורא דרצנן: משום יוס איד. למיחש דלמא האי עובד כוכבים שייך צמר בני תוכה ושקיל וטרי האי ישראל צהדיה ציוס אידו: רבה בר עולא אמר. ציוס אידס של בני עזה לא שרא ר"ח לשאת ולתת עם בני עטלוזא ולא דמי לשתי קדירות דהתם ליכא למיחש משום בישולי עובדי כוכבים מני א חכמי ישראל חזא וימנא צגחלם אלל הכא איכא למיחש דלמא האי עובד כוכבים שייך צמר בני תוכה הואיל וסמוכה לה ומתני' דקמתי דחוזה לה מותר לאו צסמוכה כולי האי קאלמר ור"ח לפני

(א) [ומספתא פ"ו ה"ג], (ב) שבת טז: קמו: צליה ט"ה, (ג) צ"ל חמה, ד' לפי גי' רש"א ה"א וי"ל דהלכתא ככז מדפריך הכא והא אריי א"ה

גליון הש"ס

גמ' אילימא דלא מתחוי. עיין ירושלמי פ"ט דנבלה על משנה ב:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכא נמי וכו' להם צהמה מפני שמיס וכו' היום לעבודת כוכבים ואסורין מדאורייתא כ"ל וימנא והוא נמחק: (ב) ד"ה רצא וכו' ומיסתפי: (ג) בא"ד ישראל על העובד כוכבים:

לעזי רש"י

שנושא"ה. עולקה.

מוסף רש"י

כל מקום שאסרו חכמים עבודת כוכבים העיין. שלא יחשדוהו צאיסור (שבת טז).

אידיהן הוא דשרי וה"ק לא חשו להם חכמים לשמא נמוה צינורא קל מתוך קדירת עובד כוכבים לתוך קדירת ישראל והאיל ויאסור קל הוא חדא דלא שכיח ועוד דאי נמי שכיח צטיל צרובא ה"ג לא חשו לאיסור חוזה לה של בני עזה ואע"פ שסמוכה לה ממש: כל היכא דמי שיש צה עבודת כוכבים משמע שהיום עובדין ליראה שלהם: אסור ליכנס לתוכה. משום חשד דאמרי איהו נמי אזיל למפלת: יש צו קוץ. נתחז לו קוץ צרגלו: ואס אינו נראה. מפרש לקמן: פרוצופות המקלחין מים. פרוצופות אדם חלולין ונכנס סילון מים לאחוריהם לתוכן ויואחין דרך פיהם: צנריס. דרך יושבי כרכים להתנהג צגדולה לכא נקט כרכים: ע"ג סילון. צינור ממוצר בקרקע: מפני סכנה. שלא יבלע עולקה ששוא"ה צלע"ו: אילימא דלא מיסחוי. שאין אדם רואהו: כל מקום שאסרו חכמים. דבר המותר ואסרוהו מפני מראית העין שהרואהו חושדו צצבר עצינה: אפילו צחדרי הדירס אסור. צמקום שאין אדם רואה אסרוהו: ואס אינו נראה כמשתחיה. שפונה אחריו או צידו לצד עבודת כוכבים: למיול קמיה. עד שיעבור מנגד עבודת כוכבים: אלל מעיין דאיכא סכנה דאי לא שסי מייס. צצמא: פרוצופות

כוכבים אינם אסורין דבעינן עבודה שנעשית כעין פנים כדאמרין לקמן פרק רבי שמעאל (דף טז). ורק מקל לפני חייב משום דרכה צצכך והמקל אינו נאסר דבעינן תקרובת כעין פנים וליכא ויש פירושים אחרים שהג"י רש"י דאצי לא ס"ל הך ממני' דלקמן פרק צתרא (דף טז). ודוחק הוא לומר דאצי ורצא ורצה צר עולא לא שמיע להו ועוד קשיא מפ"ג אהיה צדפק אין מעמידין (לקמן דף טז). גבי והולכין לתרפות מ"ר ישראל שהוכך ליריד של עובדי כוכבים וכו' עובד כוכבים שהולך ליריד צין בהליכה צין צחזרה מעותיו מותרין דאמרין אימור חמרא צצין גלימא צצין משמע האי עבודת כוכבים צצין אסור אלמא חליפי עבודת כוכבים אסורין פי' ר"ת דהיה דפ"ג צ (לקמן טז). דשרי חליפי עבודת כוכבים היינו בעובד כוכבים שפורע חובו מדמי עבודת כוכבים שמכר דהאי דאמר דעבודת כוכבים תופסת דמיה היינו מוהיית חרס כמוהו והיינו דוקא כשהחליפה ישראל אלל כשהחליפה עובד כוכבים לא שייך אלל הכא וצפרק אין מעעדינן (לקמן דף טז). מיירי שהעובד כוכבים מקצה הדמים לצורך עבודת כוכבים אחרת ולכן אסורין הדמים וא"ת דאצי קאלמא הכא דלא חשו לזני חוזה לה משום דמי עבודת כוכבים הא לזני תוכה אסור חשוד דמי עבודת כוכבים ומ"ש מדלקמן פרק אין מעעדינן מותר אף לידועים שהם בני תוכה ואומר ר"י דהכא מיירי ציריד שהוא קצוע לקנות שמשישי עבודת כוכבים ולרכיה הלכך לזני תוכה אסור דאיכא למיחש לדמי עבודת כוכבים אלל התם מיירי ציריד שאינו קצוע לכך ולפיכך יש לתלות צאימא גלימא צצין ורצא פליג ואמר אי הוה לן למיחש לדמי עבודת כוכבים שהיה היריד עשוי לכך חיישין ואפילו צחמוה לה אלל רצא צצבר דאין היריד עשוי לכך ומשום יוס אידס איציעיא ליה: צ (ב) מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין וכו'. פי' רב נסים גאון דאין הלכה כרב מדתנן פרק שני דחולין (דף טז). וע"ש צמקום) וצשוק לא יעשה כן שלא יתקה המינים ועוד תנן צצבת (דף קמו): שוטחן צחמה אלל לא כנגד העם אלמא לא אסרו צצחצר אע"ג דצשוק אסור מפני מראית העין כך קבלתי צצבת מפי מורי החסיד וצתוספות צצניו יהודה מנחמי נראה לר"י (א) דהלכתא כרב כדפרישית צצבת פ' צמה אשה (דף טז). ושם ד"ה אמר): והאמר רב יהודה: אמר רב וכו'. ואף על גב דפליגי ציה תנאי צפרק צמה אשה (שבת דף טז): מ"מ לא צני לתמיד דפליגא הך צרייתא על רב יהודה: פרוצופות